

Sikring og tilgjengelighet av bevaringsverdig arkivmateriale i kommuner og fylkeskommuner

Foredrag for IKA Kongsberg 22. april 2010

Avdelingsdirektør Dag Henning Larsen og seniorrådgiver Jon Anders Storstein

Oversikt

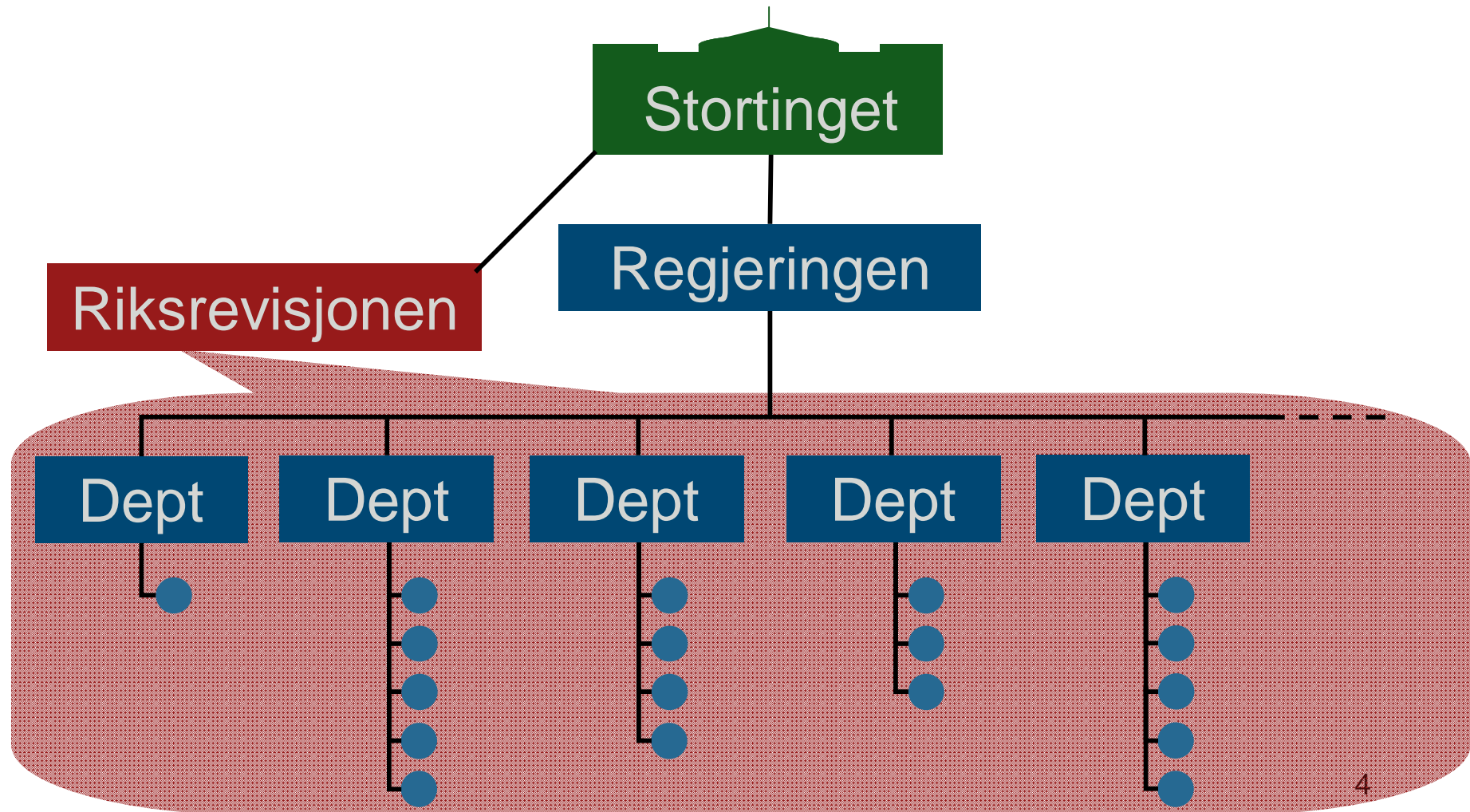
1. Om Riksrevisjonen og forvaltningsrevisjon generelt
2. Undersøkelsens mål og problemstillinger
3. Bakgrunnen for undersøkelsen av arkivområdet
4. Revisjonskriterier
5. Revisjonsbevis og metode
6. Status i revisjonen
7. Hva kan revisjonen bidra til?

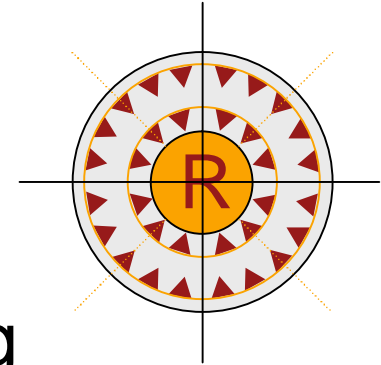
Om Riksrevisjonen og forvaltningsrevisjon

Riksrevisjonens plassering og rolle

Riksrevisjonens formål

Gjennom revisjon, kontroll og veiledning bidra til at statens:

- ▼ inntekter innbetales som forutsatt
- ▼ verdier forvaltes på en økonomisk forsvarlig måte

og slik Stortinget har bestemt

Forvaltningsrevisjon

- Systematiske undersøkelser av:
  - økonomi
  - produktivitet
  - måloppnåelse
  - og virkninger

ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger

- Saker velges ut fra risiko og vesentlighet

Riksrevisjonens uavhengighet

- Riksrevisjonen bestemmer selv hvordan arbeidet skal innrettes og organiseres
- Stortinget i plenum kan pålegge Riksrevisjonen å sette i gang undersøkelser
- Riksrevisjonens budsjettforslag fremmes av kollegiet direkte overfor Stortinget

Riksrevisjonens rett til informasjon

- Kan kreve enhver opplysning eller ethvert dokument fra forvaltningen
- Kan foreta de undersøkelser som den finner nødvendig for å gjennomføre sine oppgaver

Rapportering til Stortinget

Dokument 3-serien:

- Forvaltningsrevisjoner
- 10-20 rapporter i året
- Oversendes fortløpende
- Dokument 3:1
  - Oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjoner
- Dokument 3:2
  - Selskapskontroll

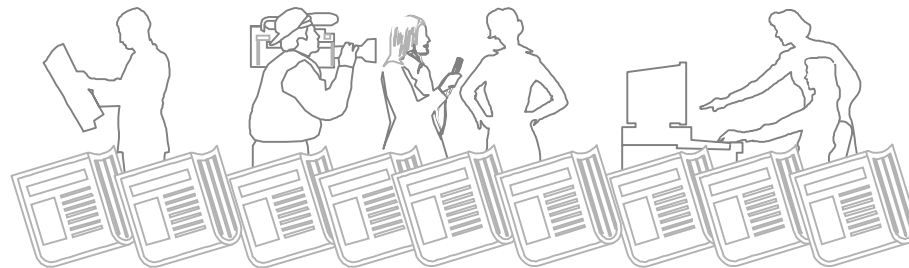
Overlevering til Stortinget

- Dokumentene fra Riksrevisjonen behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Offentlighet i Riksrevisjonen

- Riksrevisjonen følger offentlighetsloven
- Rapporten og øvrige saksdokumenter blir offentlige først når saken er overlevert til Stortinget: Utsatt offentlighet

Om revisjonen

Sikring og tilgjengelighet av
bevaringsverdig arkivmateriale
i kommuner og
fylkeskommuner

Mål og hovedproblemstillinger

Mål:

Vurdere i hvilken grad Kulturdepartementet har ivaretatt sitt overordnede ansvar for å bidra til å sikre at bevaringsverdig arkivmateriale i kommuner og fylkeskommuner blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for ettertiden.

Problemstilling 1: I hvilken grad sikres og tilgjengeliggjøres det bevaringsverdige arkivmateriale, og hvilke forhold kan føre til arkivtap og manglende tilgjengelighet?

Problemstilling 2: I hvilken grad er Kulturdepartementets styring og oppfølging av arbeidet med sikring og tilgjengeliggjøring i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger?

Avgrensninger

- Revisjonen gjelder perioden fra arkivlovens ikrafttredelse i 1999 til og med 2009.
- Revisjonen omfatter ikke private arkivskaperes virksomhet.
- Forhold knyttet til begrensningene i innsynsretten som følger av forvaltningsloven, personopplysningsloven, eller andre lover med bestemmelser om personvern, taushetsplikt etc. er ikke et tema i denne revisjonen.

Problemstilling 2:

I hvilken grad er Kultur- og kirkedepartementets styring og oppfølging av arbeidet med sikring og tilgjengeliggjøring av bevaringsverdig arkivmateriale i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger?

2.1.I hvilken grad sikrer departementet seg tilstrekkelig styringsinformasjon om tilstanden på arkivområdet?

2.2 I hvilken grad er tilstanden i kommunal arkivsektor omhandlet i departementets øvrige styringsdialog?

2.3 I hvilken grad samhandler departementet med andre departementer for å møte hovedutfordringene i arkivsektoren?

2.4 I hvilken grad samarbeides det på tvers av forvaltningsnivåer om hovedutfordringene i kommunal arkivsektor?

2.5 Har departementet fulgt opp de arkivrelevante vedtakene og forutsetningene i innstillingene til ABM-meldingen og Kulturmeldingen?

2.6 Hvor stor andel av Kultur- og kirkedepartementets midler til arkivformål benyttes til styring og oppfølging av det kommunale og fylkeskommunale arkivarbeidet?

2.7 Er gjeldende regelverk og oppfølging av standarder tilstrekkelig?

2.8 I hvilken grad er veiledningen overfor kommunene og fylkeskommunene tilstrekkelig?

2.9 I hvilken grad er tilsynet med kommunenes og fylkeskommunenes arkivarbeid tilstrekkelig?

Hvorfor er de kommunale arkivene så viktige?

Kommunale arkiver inneholder dokumentasjon av vital betydning for borgerne, den enkelte kommune/ fylkeskommune og for samfunnet generelt

Rettsikkerhet og demokrati

- **Viktig forvaltningsmessig og rettslig dokumentasjon for borgerne**
- ✓ Kommunene og fylkeskommunene har ansvaret for svært mange grunnleggende velferdstjenester: barnehage, skolegang, sosiale tjenester, barnevern osv.
- **Viktig informasjon for kommunene/fylkeskommunene selv**
- ✓ Arkivene dokumenterer kommunalforvaltningens virksomhet gjennom tidligere vedtak og de dokumentene som ledet fram til vedtakene

Nasjonens hukommelse

- Viktig historisk informasjon som har samfunnsmessig betydning:
  - ✓ informasjon om kulturelle og økonomiske forhold i norske lokalsamfunn.
  - ✓ Informasjon om faste kulturminner og om utviklingen av kulturlandskapet
  - ✓ informasjon til bruk i undervisningssammenheng, for lokalhistorikere, og for et bredt utvalg av forskningsdisipliner.

Risiko

ABM-meldingens (2000) og Kulturmeldingens (2003) opplysninger om at:

- De fleste kommunene mangler de nødvendige forutsetningene for å kunne ivareta sin bevaringsplikt godt nok
- Mye bevaringsverdig arkivmateriale i kommuner og fylkeskommuner har gått tapt og blitt ødelagt
- Det står mer igjen å gjøre i kommunesektoren enn i statlig sektor for å få kontroll med situasjonen
- Mange kommuner mangler også ordninger for å betjene publikum som ønsker tilgang til de kommunale arkivene
- Den store og kritiske utfordringen er hvordan en skal holde elektronisk arkivmateriale teknologisk tilgjengelig for ettertiden

Revisjonskriterier

- Arkivloven og tilknyttede forskrifter

Arkivlovens formål: "å sikre arkiv som har vesentlig kulturell eller forskningmessig verdi, eller som inneholder rettslig eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon, slik at disse kan bli tatt vare på og gjort tilgjengelige for ettertiden"

- St.meld. nr. 22 (1999-2000) *Kjeldar til kunnskap og oppleving "ABM-meldingen"*, jf. Innst. S. nr 46 (2000-2001)
- St.meld. nr. 48 (2002-2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014 ("Kulturmeldingen")*, jf. Innst. S. nr. 155 (2003-2004)
- St. meld. nr 23 (1992-1993), jf. Innst. S. nr 156 (1992-1993)
- Bestemmelser om økonomistyring i staten

Revisjonsbevis og metode

- **Intervjuer og løpende kontakt med sentrale aktører på arkivområdet**
- **Svar på spørreundersøkelser fra:**
  - ✓ Kommuner
  - ✓ Fylkeskommuner
  - ✓ Statsarkivarer
- **Spørreliste til alle Interkommunale arkivordninger**
- **Dokumentanalyse av:**
  - ✓ møtereferater (budsjett- og etatsstyringsmøter) og sentral korrespondanse
  - ✓ tildelingsbrev, årsrapporter og tilsynsrapporter
  - ✓ utredninger, evalueringer og faglitteratur
  - ✓ tilgjengelig statistikk

Intervjuundersøkelsene

- Intervjuer ble gjennomført med:
  - ✓ Kulturdepartementet
  - ✓ Riksarkivaren
  - ✓ ABM-utvikling
  - ✓ Landslaget for Lokal- og privatarkiv
  - ✓ Andre

Alle intervjuene er verifisert

Spørreundersøkelsen til kommunene og fylkeskommunene

- Spørreundersøkelsen ble sendt til alle landets kommuner og fylkeskommuner
- Pilotundersøkelse gjennomført med to kommuner og en fylkeskommune
- Spørsmålene knyttet seg til tilstanden på arkivområdet
- Også spørsmål om kommunenes og fylkeskommunenes vurderinger av mulige forhold som kan føre til arkivtap og manglende tilgang til arkivene
- Meget god svarprosent – 86 prosent av kommunene og 100 prosent av fylkeskommunene svarte på spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen til statsarkivarene

- Statsarkivarene er statlig førstelinjetjeneste mot kommunene med ansvar for veiledning og tilsyn av kommunal og fylkeskommunal arkivsektor
- Spørreundersøkelse ble sendt til alle landets åtte statsarkivarer
- Spørsmålene knyttet seg til tilstanden i kommunal arkivsektor
- Fokus på statsarkivarenes veilednings- og tilsynsoppgave
- Alle de åtte statsarkivarene svarte på spørreskjemaet

Spørrelistene til IKAene

- Spørreliste til alle landets 12 interkommunale arkivselskaper om IKAenes:
  - ✓ Veiledningsvirksomhet
  - ✓ Depottilbud og kapasitet (elektronisk og papir)
- Fokus på elektronisk arkivmateriale

Status i revisjonen

- Utkast til rapport planlegges oversendt Kulturdepartementet for kommentarer primo mai 2010
- Rapporten behandles første gang i Riksrevisjonens kollegium i juni 2010
- Dokument 3 og hovedanalyserapport sendes til Kulturdepartementet juni/juli 2010
- Rapporten behandles andre gang i Riksrevisjonens kollegium i august/september 2010
- Dokument 3 ferdigstilles og oversendes Stortinget v/ Kontroll- og konstitusjonskomiteen tentativt september 2010. Pressekonferanse i Riksrevisjonen samme dag.
- Stortingsbehandling når?

Hva kan revisjonen bidra til?

- Informasjon om tilstanden og utfordringene i kommunal arkivsektor
- Sette fokus på departementets mål- og resultatoppnåelse innenfor arkivområdet
- Et grunnlag for å vurdere bruk og omfang av tilgjengelige statlige virkemidler på arkivområdet
- Bidra til en bedre forvaltning av arkivområdet
- Forhåpentligvis interessant informasjon for kommunene
- Forhåpentligvis interessant informasjon for det arkivfaglige miljøet